

GELECHIA HIPPOPHAELLA (SCHRANK, 1802) – JAUNS SMILTSĒRKŠĶU KAITĒKLIS LATVIJĀ

Arturs Stalažs

Latvijas Valsts augļkopības institūts
Adrese: Gruadu iela 1, Dobeles novads, LV-3701, Latvia
e-mail: adalia@lanet.lv

Nikolajs Savenkovs

Latvijas Dabas muzejs
Adrese: K. Barona iela 4, Rīga, LV-1050, Latvia
e-mail: adalia@lanet.lv

Smiltsērķšķi ir vieni no vērtīgākajiem netradicionāli audzētajiem kultūraugiem. To augļi satur dažādas cilvēka organismam nepieciešamās vielas, kas īpaši nozīmīgas ārstnieciskos nolūkos. No ekonomiski iespējami nozīmīgiem smiltsērķšķu kaitēkļiem stādījumos Latvijā līdz šim bija novērotas tikai *Cacopsylla* ģints lapblusiņas, kas bieži mēdz savairoties masveidā.

Pirms vairākiem gadiem Dobeles novadā smiltsērķšķu stādījumā lielos daudzumos bija novēroti smiltsērķšķu lapu bojājumi – tauriņu kāpuru radīti lapu satinumi. Tauriņu sugas noskaidrošanai 2007., 2008. un 2009. gadā bija paņemti atsevišķi paraugi kāpuru audzēšanai, bet pieaugušus tauriņus izaudzēt neizdevās. Šī iemesla dēļ 2010. gadā bija ievāktas trīs paraugu sērijas ar daudz lielāku paraugu skaitu, kas ievākti dažādās dienās – 27. un 31. maijā un 9. jūnijā. Lapu tinumi ar kāpuriem turēti stikla burkā, kas nosegtas ar plastmasas Petri traukiem. Līdz kāpuri iekūņojās, tie papildus baroti ar svaigām smiltsērķšķu lapām.

Kopumā (līdz 26. jūlijam) no kāpuriem izaudzēti 44 tauriņi – *Archips rosana* (Linnaeus, 1758) – 1, *Gelechia hippophaella* (Schrank, 1802) – 36. Pēc tam atlikušās tauriņu kūniņas 42 dienas turētas ledusskapī +4°C grādu temperatūrā un septembrī iegūti *Exapate congelatella* (Clerck, 1759) – kopā septiņi pieauguši tauriņi. Šī ir pirmā stabilā Latvijā zināmā *Gelechia hippophaella* populācija, bet Latvijas teritorijā līdz šim bija noķerts tikai viens šīs sugas tauriņš, kas noķerts 2006. gadā piejūras kāpās Papes apkārtnē (Savenkov & Šulcs, *in press*).

Literatūra

Savenkov N., Šulcs I. Latvian Lepidoptera, Catalogue. Estonian Lepidopterologists' Society, Tallin (Estonia) (*in press*).